

نوستان

سال چهارم / شماره ۶۱
۲۱ آذر ۱۳۹۷

بیست و یکمین نمایشگاه

فرش دستباف اصفهان

فرش به عرش

بیست و یکمین نمایشگاه تخصصی صادراتی فرش دستباف اصفهان در شرایطی برگزار می شود که تحریم ها سبب شده تا صادرات این هنر صنعت، بیش از پیش با مشکل روبرو باشد. با این حال، برگزاری چنین رویدادی باعث جریان خونی تازه در رگ فعالان این هنر صنعت اصیل ایرانی شده تا با امید بیشتری به آینده فرش دستباف نگاه کنند.

گزارش

برای رونق فرش اصفهان ارائه شد؛

فرش قرمز برای فرش ایران

شهردار اصفهان به فعالان حوزه فرش پیشنهاد داد «طرحی برای نصب و معرفی فرش اصفهان در یونسکو در نظر بگیرند و شهرداری هم در این مسیر تسهیل گر و حامی خواهد بود.»

قدرت الله نوروزی، با اشاره به هنرمندان حوزه فرش گفت: در تمامی دنیا گوشه‌ای از هنرهای شما نمایان است و این نشات گرفته از روح بلند، عرفان و هنرمندی شما است. شهردار اصفهان با اشاره به طرح های فرش گفت: اینکه چهار سبک بافندگی اصفهان ثبت جهانی شده جای خوشحالی دارد. نوروزی با اشاره به تحریم ها گفت: تحریم ها و افزایش نرخ ارز هر چند مشکلاتی به دنبال خواهد داشت، اما موجب بهبود وضعیت درآمد تولیدات ملی شده و این فرصت خوبی برای ارز آوری است. وی با اشاره به اینکه از فرصت خواهر خواندگی می‌توان استفاده کرد، گفت: خواهر خواندگی عقد میان دو شهر است و محل اعتماد و فرصت طلایی برای شهرها است.

وی از فعالان حوزه فرش خواست که بررسی کنند فرش اصفهان به چه صورتی در یونسکو نصب شود تا هم دیده و معرفی شود و هم مورد استقبال خارجی ها قرار گیرد. شهردار اصفهان اضافه کرد: یکی از مباحثی که در بازدید از کراکوف، ورشو و وین مطرح شد برگزاری نمایشگاه بود. از این موقعیت می‌توان برای نمایش آثار استفاده کرد. بیایید با تعامل با هم کاری کنیم تا هنر دست شما در معرض نمایش دائمی همه باشد، شهرداری هم در این مسیر تسهیل گر و حامی شما خواهد بود.

نوروزی با بیان ضرورت تعامل با شهرهای دیگر کشورها جهت شناساندن اصفهان و ظرفیت هایش به دنیا تصریح کرد: من پیش از این به این کشورها سفر کرده بودم و شوق شخصی برای بازدید دوباره نداشتم، اما بر خود واجب می دانم به عنوان شهردار و برای شناساندن کلان شهر اصفهان، با دنیا تعامل داشته باشیم.

وی با بیان اینکه برخی تنگ نظرانه مانع استفاده از این فرصت‌ها می‌شوند، تصریح کرد: رویاهایی که برای شهر داریم از طریق دیپلماسی عمومی عملی می‌شود، در این صورت مردم کشورهای دیگر هم به بازدید اصفهان می آیند و شاهد رونق گردشگری خواهیم بود.

شهردار اصفهان اضافه کرد: چاه نفت نه در خوزستان که در میدان امام (ره) و چهارباغ است، متأسفانه موزه های ما خالی است، اما در کشورهای دیگر برای تهیه بیلبود صف کشیده می‌شود. نوروزی تصریح کرد: کار طراحان فرش علمی و ادامه دهنده مسیر گذشتگان همراه با خلاقیت و نوآوری است. کار هنرمندان فرش یگانه است و دیگران می‌توانند خوب شما را قضاوت کنند.

تولید فرش دستباف ۱۰ درصد افزایش یافت

محمدرضا عابد، رئیس شرکت سهامی فرش ایران با اشاره به روند مناسب تولید فرش دستباف از ابتدای سال جاری از افزایش ۱۰ درصدی تولید خبر داد و گفت: پیش‌بینی می‌شود که تا پایان سال ۴۰۰ میلیون دلار فرش دستباف از کشور صادر شود و با روندی که از ابتدای سال طی شده است تحقق این رقم دست‌یافتنی است.

خبرکوتنه

خبر اول

نگاهی به تاریخچه فرش در استان اصفهان؛

فرش به عرش

تاریخچه طراحی و نقوش فرش های دستباف استان اصفهان به حسب محدوده جغرافیایی و منطقه بندی از دوره صفویه و زمان حکومت شاه عباس اول (قرن دهم ه. ق) شروع می شود و قبل از این دوره مدرک مستدلی دال بر طراحی و استفاده از نقوش خاص در بافت فرش دستباف در این منطقه وجود ندارد. البته اخباری در سفرنامه های بعضی از جهانگردان حاکی از این است که در دوره ساسانیان بافته هایی در این محدوده جغرافیایی تولید می شده؛ ولی همانطور که گفته شده مدرک قابل قبول و مستندی در دست نمی باشد.

دوره صفویه و حکومت شاه عباس اول فرش بافی در اصفهان آغاز و به اوج خود رسید و در کارگاه های سلطنتی قالی های بزرگ و بسیار نفیسی بافته می شد که نمونه های آن در معروفترین موزه های دنیا موجود می باشد در آن زمان از طراحان و نقاشان کاشی کاری و نگارگر که طرح های بناهای تاریخی را رسم می کردند در طراحی فرش استفاده می شد مانند استاد رضا عباسی که طراح کاشی بود و اصالتاً هم اهل کاشان بود او سبکی را بنا نهاد که به سبک یا مکتب شاه عباسی یا صفوی معروف شد این نقوش از اسلیمی ها، بندها، گل های اناری، برگ ها و غنچه ها و خطایی ها تشکیل می شد همچنین از اشکال پرندگان و حیوانات، چهره بافی، شکار گاهی، بز می هم در بافت فرش ها استفاده می شد ولی اکثر طرح ها و نقوش را همان لچک و ترنج شاه عباسی تشکیل می داد.

قاجاری

سبک و سیاق جدید

تا دوره دوم و حکومت قاجاریه که سبک و سیاق جدید در طراحی و نقاشی قالی پدید آمد که به همین نام قاجاری معروف می باشد که شامل گل های رز و زنبق و انواع پرندگان و برگ های چندی و گلدهای مختلف با رنگ های شاد و متضاد بود از جمله این طرح ها، درختی، گلدانی، گل و مرغی، تصویری را می توان نام برد. ابعاد فرش های دوره قاجاریه به حسب طرح ها کوچکتر از دوره صفوی بوده و رونق آن زمان را هم نداشته است.

دوره سوم، از آغاز دوره پهلوی شروع شد که طرح ها اکثراً تلفیقی از دوره صفوی و قاجاریه و گل فرنگهای

کوبلنی و اقتباسی از نقاشی های اروپایی نشات گرفته است و هنوز نیز استفاده می شود در مکتب اصفهان در حدود ۲۳ نوع مدل یا سبک طراحی با رنگ آمیزی های متنوع وجود دارد از جمله، لچک ترنج، درختی، شکار گاهی، تصویربافی، محرمات، ظل سلطانی، تکراری، گل و مرغ، تلفیقی، اقتباسی، افشان، گلدانی و نمونه های دیگر. باید اشاره کنم هنوز هم بهترین و معروف ترین اساتید طراحی و نقاشی فرش دستباف از شهر هنر پرور اصفهان اند و شهرهای دیگر ایران نیز از هنرشان تغذیه می شوند.

تنوع فراوان فرش دستباف

استان اصفهان با توجه به قرار گرفتن در مرکز ایران دارای تنوع فراوان در تولید انواع فرش دستباف می باشد در مرکز استان فرش کرک و ابریشم اصفهان با گره فارسی و ظافت خاصی از نظر مواد اولیه تولید می گردد. دارای طرح های لچک و ترنج-درختی-عکس-شکارگاه-واگیره-گلدانی و ... می باشد و رج شمار آن از ۵۰ تا حدود ۱۲۰ نیز می باشد. به طرف شرق اصفهان در منطقه کویری نائین، خور، بیابانک و اردستان فرش نائین در نوع ۹ و ۶ لا تولید می گردد گره آن فارسی و اکثراً جفتی با (دوختی) بوده و رج شمار آن از ۵۰ رج در نائین ۹ لا تا ۷۰ رج در نائین ۶ لا می باشد. دارای طرح های متفاوت بوده و رنگ آمیزی آن بیشتر در نوع رنگهای آرام و معتدل می باشد بعضاً در نائین فرش نائین ۴ لا نیز تولید می گردد که رج شمار آن تا ۹۰ رج هم دیده شده است. از مرکز استان به طرف شمال شاهد ۲ سبک متفاوت تولید فرش هستیم یک سبک آن فرش کاشان قشقایی از نوع مرغوب می باشد.

گزارش

رئیس مرکز ملی فرش ایران؛

فرش نماد هویت ایران است

نوسان: رئیس مرکز ملی فرش ایران، گفت: فرش ایران پرچم دوم و نماد هویت ایران است و ۸۰ درصد تولیدات صادر می شود.

به گزارش وزارت صنعت، معدن و تجارت؛ فرشته دست پاک در گردهمایی سراسری روسای ادارات فرش دستباف سازمان های صنعت، معدن و تجارت سراسر کشور اظهار داشت: ۲۰۵ میلیون نفر در سراسر کشور در صنعت فرش دستباف ایران که پرچم دوم و نماد هویت و تمدن ایران است؛ کار می کنند. وی بایان اینکه ۸۰ درصد تولیدات فرش ایران صادر می شود؛ افزود: آمریکا اخیراً فرش ایران را جزو فهرست تحریمی خود قرار داده است؛ با این کار از قلب آمریکا تا اروپا و آسیا ضد این عمل آمریکا بلند شده اند که این نشان می دهد که چه اندازه صنعت فرش ایران برای صادرات غیرنفتی اهمیت دارد.

رئیس مرکز ملی فرش ایران تصریح کرد: تحریم یکجانبه آمریکا و همراهی نکردن دیگر قدرت های جهان، فرصتی برای صادرات غیرنفتی ایران و به ویژه فرش ایران است تا تولید و اشتغال این صنعت را افزایش دهیم. دست پاک ادامه داد: باید از مناطق آزاد و مزیت های رقابتی آن ها برای توسعه صادرات و واردات مواد اولیه تولید فرش استفاده کنیم و در این زمینه پیشتاز باشد. رئیس مرکز ملی فرش ایران گفت: مناطق آزاد و به ویژه منطقه آزاد چابهار می توانند در واردات مواد اولیه به ما کمک کنند، چراکه واردات مواد اولیه در این مناطق برای صنعتگران ارزان تمام می شود.

کاهش صادرات؛ بزرگترین مشکل فرش

عضو کمیسیون تسهیل تجارت و توسعه صادرات اتاق بازرگانی تهران گفت: بزرگترین مشکل صنعت فرش، کاهش صادرات است. سیدرضی حاج میری، افزود: حدود چهارصد میلیون دلار صادرات داشتیم که از این مقدار، ۱۳۰ میلیون دلار صادرات به آمریکا بوده است؛ اما در شرایط تحریم، این عدد به ۲۷۰ میلیون دلار می‌رسد.

گزارش

عضو هیات رئیسه اتحادیه فروشندگان فرش دستباف؛

تحریم فرصت یا تهدید

نوسان: عضو هیات رئیسه اتحادیه فروشندگان فرش دستباف اصفهان، معتقد است، تولید فرش و فروش آن باید در سیستم سنتی خراج و به کمک روش های نوین چه در زمینه تولید و چه در فروش و صادرات بهینه شود. مهدی حقیقت نژاد، در عین حال تاکید دارد، که به یک کار تحقیقاتی وسیع در تولید و فروش نیاز داریم؛ جایی که هیچ برنامه ریزی بلندمدت و حتی کوتاه مدتی از طرف سازمان های ذیربط تعریف نشده است.

او با اشاره به تاثیر افزایش نرخ ارز تاکید کرد: معتقدم در این شرایط می توان تحریم ها را تبدیل به فرصت کرد واقعی شدن نرخ ارزهای خارجی، فرصت مناسبی برای بالا بردن حجم صادرات فرش به کشورهای هدف بوده و می توان از این طریق رونق جدیدی به این صنعت داد؛ چراکه قیمت خرید برای اینگونه خریداران خارجی به مراتب کمتر از قبل و مقرون به صرفه است. وی اضافه کرد: به عنوان مثال به کمک مرکز ملی فرش می توان میزان فروش و تولیدات مناطق را از لحاظ اندازه، رنگ، طرح و ... دسته بندی و با برنامه ریزی بلندمدت و کوتاه مدت، در اوج مصرف به بازار ارائه کرد. می توان با کمک به ایجاد کارگاه های متمرکز و نیمه متمرکز بهره وری را بالا برد. همچنین می توان با کمک طراحان فرش و معماران و دکوراتورها از لحاظ خلق و ترکیب رنگ های جدید و نیز ابعاد جدید و طرح های مدرن در کنار اصالت شرقی به سلیقه خریداران سمت و سو داد. همچنین استفاده از فضای مجازی و فروش های اینترنتی موجب می شود از میزان هزینه ها و واسطه ها کاسته شده و قیمت ارائه شده به خریدار مناسب تر شود.

نمایشگاه؛ رمز توسعه صادرات فرش

مدیرعامل نمایشگاه اصفهان از رمز موفقیت سال های اخیر نمایشگاه فرش دستباف می گوید

برگزاری رویدادهایی مانند نمایشگاه های تخصصی صادراتی سبب می شود تا خون تازه ای در رگ فعالان این هنر صنعت جاری شود و با امید بیشتری به آینده فرش دستباف بنگرند. علی یارمحمدیان، مدیرعامل شرکت نمایشگاه های بین المللی استان اصفهان که مجموعه تحت امرش، توانسته با جنگ و دندان نمایشگاه را در شرایط نامطلوب اقتصادی برگزار کند، تاکید دارد که فعالان عرصه فرش دستباف باید از شرایط نوینی برای معرفی و بازاریابی محصولات خود استفاده کنند. او در این گفتگو به بررسی بیست دوره برگزاری نمایشگاه و چالش ها و برنامه های نمایشگاه بیست و یکم پرداخته است.

نوسان: از کیفیت برگزاری نمایشگاه امسال آغاز کنیم؛ آنطور که مشخص است، از ماه ها پیش تلاش برای برگزاری مطلوب نمایشگاه فرش دستباف اصفهان را آغاز کرده بودید؛ آیا به نتایجی که می خواستید، رسیدید؟

از خردادماه امسال به صورت جدی برنامه ریزی ها برای برگزاری هر چه مطلوب تر نمایشگاه تخصصی صادراتی فرش دستباف اصفهان آغاز شد و اکنون شرایطی ایجاد شده که شاهد برگزاری بهترین دوره نمایشگاه در تمامی سال های گذشته هستیم. این نمایشگاه با حضور ۱۵۰ مشارکت کننده از استان های اصفهان، تهران، قم، خراسان رضوی، گلستان، کردستان، چهارمحال و بختیاری، فارس و کرمان برگزار می شود. اختصاص فضایی بیش از ۹ هزار مترمربع برای این نمایشگاه نشان می دهد که اقبال عمومی فعالان عرصه فرش دستباف برای حضور در این نمایشگاه بسیار مطلوب بوده و توانسته ایم اعتماد این عزیزان را به دست آوریم. ضمن اینکه مشارکت کنندگان امسال نمایشگاه فرش دستباف با تمامی توان خود به این رویداد پا می گذارند و

نوسان: برای بیست و یکمین نمایشگاه بین المللی فرش دستباف اصفهان علاوه بر موضوع صادرات، چه اهداف دیگری را در نظر داشته اید؟

فرش دستباف، یکی از حوزه هایی به شمار می رود که بهترین بازدهی های صادراتی را دارد و می تواند ارزآوری مطلوبی برای فعالان این بخش و همچنین کشور داشته باشد. در کنار این موضوع، به توسعه فروش داخلی، معرفی هر چه بیشتر ظرفیت های این بخش اقتصادی، برنامه ریزی برای حل مشکلات، بررسی موانع و نقاط ضعف موجود این صنعت، ایجاد بسترهای مناسب برای سرمایه گذاری های داخلی و خارجی، ایجاد زمینه اشتغال و کارآفرینی، آشنایی دست اندرکاران با محصولات، نوآوری ها و ظرفیت های موجود، ایجاد فضای

رقابتی سالم میان تولیدکنندگان داخلی برای ارتقای کیفیت تولید و ایجاد ارتباط مستقیم و رو در رو میان تولیدکنندگان و مصرف کنندگان را نیز به عنوان اهداف مهم نمایشگاه در نظر گرفتیم.

نوسان: به نظر شما، حضور فعالان حوزه فرش دستباف در نمایشگاه تا چه اندازه می تواند به افزایش تاثیرگذاری آنها در حوزه اقتصادی کمک کند؟

شناسایی ذوق و سلیقه متقاضیان فرش در بازارهای هدف و تنوع فرش های عرضه شده و در نهایت مناسب بودن نرخ با توجه به سطح درآمد قشرهای متوسط و کم درآمد اهمیت دارد. در عین حال حضور فعال تر در نمایشگاه های تخصصی منسوجات، فرش و صنایع دستی و شناسایی مناسب ترین روش های تبلیغ در رسانه از جمله ضرورت هایی است که باید برای موفقیت بازار این هنر - صنعت مد نظر قرار گیرد که برای تحقق این مهم برخورداری از یک گروه مذاکره کننده و بازاریابی فعال و آگاه نیز ضروری است.

نوسان: نمایشگاه فرش دستباف اصفهان در سال های برگزاری تا چه حد در ارتقای کیفی صنعت فرش نقش آفرین بوده است؟

استقبال از این نمایشگاه مهم، سال به سال رو به افزایش گذاشته و تشکیل مستمر آن در بیش از بیست سال، گواه صادقی بر موفقیت و موثر بودن نقش آنها در توسعه صادرات فرش ایران به شمار می رود. برپایی این نمایشگاه را می توان یکی از بزرگترین رویدادهای هنری، فرهنگی و اقتصادی استان اصفهان تلقی کرد زیرا در خلال برپایی نمایشگاه بین المللی فرش اصفهان، گنجینه های از بهترین، نفیس ترین و ارزشمندترین فرش های دستباف کشور ما در معرض دید هزاران بازدیدکننده قرار می گیرد. حضور ۱۵۰ شرکت تولیدی صادراتی در این نمایشگاه عظمت آن را به خوبی نشان می دهد. کیفیت برپایی این نمایشگاه که متأثر از عرضه دست بافته های کم نظیر، زیبا، جذاب از جمله تابلو فرش های گوناگون و نوآوری و ابتکار در طراحی برخی از انواع فرش هاست در سال های اخیر به مراتب چشمگیرتر از سال های قبل بوده است.

ویژه نامه بیست و یکمین نمایشگاه فرش دستباف اصفهان

گفت و گو

نایب رئیس اتحادیه تولیدکنندگان فرش دستباف؛

سیاست گذاری نادرست

اگرچه حال و هوای برگزاری این دوره از نمایشگاه تخصصی فرش دستباف تفاوت عمده ای با دوره های پیشین این نمایشگاه دارد و آن هم افزایش نرخ ارز از ماه های آخرین سال ۹۶ و متعاقب آن کند شدن چرخه صادرات است؛ اما به عقیده نایب رئیس اتحادیه تولیدکنندگان فرش دستباف اصفهان، این نمایشگاه صرف نظر از مبحث فروش، فرصت های قابل توجهی را از حیث یافتن ارتباطات تازه و موثر و دریافت نوع سلیقه مشتریان در اختیار تولیدکنندگان، فروشندگان، خریداران و حتی بازدیدکنندگان فرش دستباف قرار داده و فواید بسیاری را نصیب بازار بی رونق فرش در این روزها خواهد کرد. گفتگوی هفته نامه نوسان را با «سعید عصاچی» می خوانید:

نوسان: حال بازار فرش دستباف در این روزها چطور است؟

واقعیت این است که متأسفانه حال بازار فرش دستباف مانند حال بسیاری از کالاها و اجناس دیگر در چهار، پنج ماه اخیر خوب نیست و افزایش بی رويه نرخ ارز، اعمال تحریم ها و به ویژه توقف صادرات باعث شده تا این بازار وضعیت نامطلوبی را تجربه کند.

نوسان: آمار مشخصی از درآمد حاصل از صادرات فرش در دست دارید؟

در شش ماهه نخست سال ۹۷، درآمد حاصل از صادرات فرش در کل کشور حدود ۴۰۰ میلیون دلار اعلام شده است. قبل از اعمال تحریم ها برخی از تجار فرش نسبت به خرید این کالا اقدام کردند؛ تا بتوانند بعد از تحریم آن را بفروشند. ولی تولید فرش در شش ماه اخیر، حداقل ۳۰ تا ۴۰ درصد کاهش یافته است.

نوسان: در کنار عواملی که گفته شد، چه عوامل دیگری از داخل کشور منجر به بروز این مشکلات شده است؟

متأسفانه سیاست گذاری یک شبه و غلطی که به اسم کار کارشناسی اعمال می شود؛ باعث ایجاد این مشکلات شده است. وقتی فرش دستباف از ایران صادر می شود؛ سامانه نیما پول آن به کشور برمی گشت؛ در صورتی که فرش کالایی نیست که وقتی به بازارهای خارجی رسید طی دو، سه ماه به فروش برسد و گاهی روند فروش آن تا دو سال طول می کشد. براساس این طرح تاجر ناچار بود فرش را بخرد و در حالی که هنوز آن را در بازار خارجی نفروخته است.

مدیرعامل اتحادیه تعاونی های فرش دستباف شهری:

بی مهری دولتمردان

«بازار بی رونق فرش دستباف تنها منتظر نیم نگاهی از سوی دولتمردان است تا بتواند همچون گذشته در جهان بدرخشد.» این جمله بخشی از حرف های امیر ناصر، مدیرعامل اتحادیه تعاونی های فرش دستباف شهری استان اصفهان است. این فعال حوزه فرش دستباف اصفهان تأکید دارد، چنانچه دولت بخواهد از صنعت فرش حمایت کند، عواملی مانند گرانی دلار و اعمال تحریم ها قادر نخواهد بود بازار قدرتمند فرش دستباف در خارج از مرزهای کشور را به رکود بکشاند.

◀ **نوسان:** فرش دستباف ایران امروز در کجا ایستاده است؟

اگر بخواهیم فرار از یک نگاه سطحی به تحلیل عمیق بازار فرش بپردازیم باید بگویم فرش دستباف ایران از ده ها سال قبل جایگاه ویژه و بسیار رفیعی در اذهان عمومی کشورهای مختلف و حتی محافل سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جهان داشته است. ولی متأسفانه به مرور زمان در اثر تغییراتی که در نوع نگاه دولتمردان ما به وجود آمد، فرش دستباف که به عنوان دومین منبع تأمین کننده ارز کشور محسوب می شود دچار افول شده و اکنون جایگاهی در سیاست های دولتی ندارد.

◀ **نوسان:** یکی از بندهای برجام در خصوص فرش دستباف بود و طبعاً این مسئله نشان از جایگاه فرش دستباف در ارزآوری و جلب توجه جهانیان به ایران دارد.

بله هرچند یکی از بندهای برجام درباره فرش دستباف بود، اما این مسئله تنها از جایگاه بالای فرش ایران در دنیا حکایت می کند که متأسفانه خود ما ارزشی برای آن قائل نیستیم.

◀ **نوسان:** وضعیت صادرات فرش را چطور ارزیابی می کنید؟

آمارها نشان می دهد که خریداران فرش دستباف معمولاً یا کشورهای پیشرفته ای هستند که در حال حاضر ناچارند به دلیل حفظ منافعشان از تحریم های امریکا علیه ایران حمایت کنند و یا کشورهای اسلامی که متأسفانه در وضعیت خوبی به سر نمی برند.

◀ **نوسان:** کوتاهی دولت ها در حوزه فرش دستباف را در چه مسائلی می دانید؟

دولت با کمی نگاه مثبت و ایجاد امکانات برای تولیدکنندگان می تواند در زمینه فرش دستباف با کمترین هزینه، بالاترین اشتغال را برای نسل جوان مهیا کند. امروز اگر یک خانواده سه یا چهار نفره حدود ۱۰ تا ۱۵ میلیون تومان برای بافت یک فرش هزینه کنند و حدود ۸ ماه تا یک سال برای بافت آن زمان بگذرانند، بازدهی فروش فرش برای آنها مبلغی بالغ بر ۵۰ میلیون تومان است. ارزش افزوده ای که فرش به عنوان یک سرمایه از خود به جای می گذارد در مورد هیچ کالایی صدق نمی کند. مسئله دیگر هم این است که اهل فن باید در زمینه فرش تصمیم گیری کنند و کار به کاردان سپرده شود.

ویژه نامه بیست و یکمین نمایشگاه فرش دستباف اصفهان

خبرکوتاه

خبر اول

بوروکراسی اداری؛ اصلی ترین مشکل صنعتگران

نماینده مردم کاشان و آران بیدگل گفت: اصلی ترین مشکل صنعتگران، بوروکراسی پیچیده، مبهم و درهم تنیده ای است که پای تولیدکننده و صنعتگر را بسته است. جواد ساداتی نژاد، که در آیین ۱۳۵ سالگی تأسیس اتاق بازرگانی کاشان سخن می گفت، ادامه داد: در کاشان و آران و بیدگل، یک کارخانه دولتی وجود ندارد و تمام تولیدکنندگان در بخش خصوصی کار می کنند.

رییس اداره فرش دستباف سازمان صنعت، معدن و تجارت استان اصفهان:

گره های قالی ایرانی

بیست و یکمین دوره نمایشگاه فرش دستباف اصفهان امسال در شرایطی برگزار می شود که گرانی دلار و برقراری تحریم ها گلوئی صادرات کشور را تنگ کرده و این شرایط شاید بیش از هر کالای دیگری بر فرش دستباف که عمده آن با هدف صادرات تولید می شود، اثرات منفی داشته است. باید پرسید در چنین وضعیتی برگزاری نمایشگاه چه گام های موثری را در بهبود اوضاع فعلی برمی دارد. رییس اداره فرش دستباف سازمان صنعت، معدن و تجارت استان اصفهان اعتقاد دارد، گرانی شدید ابریشم و کرک در ماه های اخیر که در اثر افزایش نرخ ارز پدید آمده است، موجب رشد ضعیف قیمت فرش دستباف، در حد کمتر از قیمت تمام شده آن شده است. گفت و گوی ما را با «لطف اله حسین هاشمی» می خوانید:

◀ **نوسان:** بیست و یکمین نمایشگاه فرش دستباف اصفهان چه ویژگی خاصی دارد؟

بیست و یکمین نمایشگاه تخصصی صادراتی فرش دستباف اصفهان از بیستم تا بیست و پنجم آذرماه امسال در محل دائمی نمایشگاه های اصفهان واقع در پل شهرستان برگزار می شود. رویدادی که با هدف معرفی تازه های فرش دستباف در زمینه های طرح، نقشه، رنگ و اموری از این دست برگزار می شود و بستری را برای تعامل فعالان حوزه فرش و گسترش بده و بستان های کاری آنها فراهم می کند.

برگزاری نمایشگاه فرش دستباف اصفهان، در فضایی با وسعت چهار هزار متر مربع در محل دائمی نمایشگاه های اصفهان فرصتی است مغتنم، برای هنردوستان و

تولید کنندگان فرش دستباف استان اصفهان و سایر نقاط کشور از جمله استان های آذربایجان غربی و شرقی، کردستان، کرمان، خراسان، چهار محال و بختیاری، کهگیلویه و بویر احمد و یزد باشند.

◀ **نوسان:** این رویداد چه نقشی در بهبود وضعیت بازار فرش دارد؟

بر اساس مطالعات آمایش سرزمینی، استان اصفهان همچون نگین گردشگری و توریستی کشورمان فرصتی استثنایی را در اختیار مسئولان برای بهره برداری صحیح از این ظرفیت بالقوه جهت ایجاد اشتغال آرزو، پایدار و پاک و رونق اقتصادی استان قرار داده است که امیدواریم با درایت و برنامه ریزی صحیح کارشناسی از این ظرفیت بی نظیر که فرش دستباف در

آن نقش اساسی و کلیدی دارد کمال استفاده را ببرند و این مهم میسر نخواهد شد مگر با حمایت مسوولان ذریبط و به خصوص بالاترین مقام اجرایی استان که امیدواریم شاهد تحقق آن باشیم.

◀ **نوسان:** به عنوان رییس اداره فرش دستباف سازمان صنعت، معدن و تجارت استان اصفهان، وضعیت این صنعت در سطح استان چگونه است؟

تردید نیست که فرش دستباف ایران قرن هاست به عنوان یکی از آثار صنایع دستی شاخص در جهان شناخته شده و علاقمندان بسیاری به ویژه در کشورهای اروپایی و آمریکا دارد. تا آنجا که تا پیش از ۳۰ درصد فرش دستباف کشورمان تنها به ایالات متحده آمریکا صادر

خریداران داخلی و خارجی فرش دستباف که نظاره گر هنر

می شد. فرش دستباف، میراث چهار هزار ساله ما ایرانیان است که در جهان شهره آفاق و پیام رسان مهر و صلح و دوستی و در داخل کشور نیز موجب اشتغال پایدار میلیون ها نفر از عزیزان هنرمند از دور افتاده ترین نقاط روستایی تا عمق شهرها محسوب می شود.

فرش دستباف هر منطقه، استان و شهر آینه تمام نمای اقلیم و فرهنگ آن خطه است و فرش دستباف اصفهان، کاشان، نایین، جوشقان، یلمه دهقان، نجف آباد و مناطق عشایری استان نیز نمونه هایی از تنوع این هنر صنعت در استان هنر پرور اصفهان است که کیفیت و زیبایی آن شهرت جهانی داشته و نمونه هایی از آن نیز آذین مجامع بین المللی از جمله سازمان ملل متحد است.

◀ **نوسان:** بازار فرش دستباف در ماه های اخیر تحت تاثیر عواملی همچون افزایش بی رویه نرخ دلار، اعمال تحریم ها علیه کشور و در نهایت افول صادرات قرار گرفته است. تحلیل شما از این وضعیت چیست؟

در سال گذشته صادرات فرش دستباف درآمدی بالغ بر حدود ۴۲۰ میلیون دلار را نصیب کشور کرده است که تولیدکنندگان و صادرکنندگان فرش دستباف استان اصفهان با همراهی بیش از ۲۷۰ هزار هنرمند بافنده و طراح و نقاش و سایر عوامل تولید نقش محوری در این صادرات داشته اند و فرش دستباف پشمی استان نیز که عمدتاً مصرف داخل کشور است از رونق نسبتاً خوبی برخوردار است.

اما متأسفانه گرانی شدید ابریشم و کرک در ماه های اخیر که در اثر افزایش نرخ ارز پدید آمده است، موجب رشد ضعیف قیمت فرش دستباف در حد کمتر از قیمت تمام شده آن شده که در صورت بی توجهی به اصلاح منطقی تعرفه مواد اولیه وارداتی یا بررسی تخصیص ارز دولتی به منظور حمایت از این کالای صادراتی احتمالاً تولید فرش های دستباف به خصوص فرش های ابریشمی با چالش مواجه خواهد شد.

دیدگاه

مهندس پیمان شاهپوری

آینده اشتغال در صنعت فرش

◀ **فرش تجسمی زنده از فرهنگ و هنر این سرزمین در ادوار مختلف تاریخ و نشانه فرهنگ عمیق و پر قدرتی است که نه تنها در مقابل هجوم اقوام مختلف مقاومت کرده؛ بلکه توانسته فرهنگ های حل نماید و به آن سیمای ایرانی ببخشد. هنرجویان رشته فرش هنرستان های فنی و حرفه ای و کاردانش با گذراندن دروس تئوری و عملی این رشته می توانند در زمینه های زیر فعالیت و مشغول به کار گردند:**

- ۱- در زمینه طراحی فرش
  - ۲- رنگ و نقطه کردن طرح های فرش
  - ۳- نقوش فرش رابطه مستقیمی با هنرهای همچون تذهیب، گچ بری، ملیله دوزی، معرق، قلم زنی، چاپ روی پارچه، نقاشی روی شیشه، دوخت های تزئینی دارد.
  - ۴- تلفیق هنرهای مدرن و هنرهای سنتی با طراحی نقوش سنتی
  - ۵- عضویت در انجمن های وابسته به سازمان ملی فرش (اتاق بازرگانی) و انجمن طراحان فرش
  - ۶- ادامه تحصیل در مقطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
  - ۷- اشتغال در مراکز دولتی، سازمان فنی و حرفه ای، موزه فرش، سازمان صنایع دستی و... کاربرد نقوش سنتی در دیوار نگاری و زیبا سازی فضاهای مختلف شهری و مدارس
- در حال حاضر این رشته با گرایش های هنر فرش، طراحی و نقاشی فرش و صنایع دستی - فرش در برخی از هنرستان های استان اصفهان، شامل مناطق خمینی شهر، سمیرم، دهقان و شهر اصفهان با مشارکت دستگاهها متولی، در حال اجرا می باشد.

نگاهی به رشته های تحصیلی مرتبط با صنعت فرش؛

زنجیره آموزش

مشخصات رشته هنر (شاخه کاردانش) مدت زمان تحصیل در این رشته ۳ سال می باشد دروسی که هنرجویان در طی ۳ سال تحصیلی در پایه دهم، یازدهم و دوازدهم در هنرستان می گذرانند.

سال دهم: قالی بافی درجه ۲ - گلیم باف درجه ۲

سال یازدهم: قالی بافی درجه ۱ - گلیم بافی درجه ۱ - طراحی نقشه فرش

سال دوازدهم: قالی باف تابلو - بافنده تزیینی قالی و گلیم و کارورزی متناسب با رشته مهارتی در سال دوازدهم ۱۲۰ تا ۲۴۰ ساعت اجرا می شود.

مشخصات رشته طراحی فرش (رشته کاردانش)

مدت زمان تحصیل در این رشته ۳ سال می باشد دروسی که هنرجویان در طی ۳ سال تحصیلی در پایه دهم، یازدهم و دوازدهم در هنرستان می گذرانند.

سال دهم: طراحی نقوش سنتی - بافت مقدماتی فرش

سال یازدهم: طراحی فرش - رنگرزی الیاف فرش

سال دوازدهم: طراحی فرش - نقاشی نقشه فرش و کارورزی متناسب با رشته مهارتی در سال دوازدهم ۱۲۰ تا ۲۴۰ ساعت اجرا می شود.

مشخصات رشته صنایع دستی - فرش (شاخه فنی و حرفه ای)

دروسی که هنرجویان در طی ۳ سال تحصیلی در پایه دهم، یازدهم و دوازدهم در هنرستان می گذرانند.

سال دهم: نقشه کشی دستی و پارانه ای فرش - چله کشی و بافت قالی فنی پایه - طراحی و عناصر بصری

سال یازدهم: نصب دستگاه و تولید جاجیم و زیلونصب دار - چله ریزی و بافت قالی

سال دوازدهم: پرداخت و سرریس کاری فرش ارزیابی و بازاریابی فرش دانش فنی تخصصی کارورزی متناسب با رشته در سال دوازدهم ۱۲۰ تا ۱۴۰ ساعت اجرا می شود.

بودجه بیمه قالیبافان تامین می شود

بودجه بیمه قالیبافان تامین و حمایت از فرش دستباف خواهد شد. این خبر پس از دیدار رئیس مرکز ملی فرش ایران با رئیس سازمان برنامه و بودجه اعلام شد. طی این نشست، نوبخت، به دکتر نمکی، معاون امور علمی، فرهنگی و اجتماعی سازمان، دستور داد تا نهایت مساعدت برای تامین بودجه بیمه قالیبافان و تقویت و حمایت از هنر - صنعت فرش دستباف صورت پذیرد.

آموزش؛ حلقه مفقوده

آموزش اثربخش؛ کلید تحول در رشد و بهبود جایگاه فرش دستباف است

فرش دستباف نه تنها سفیر هنر و فرهنگ ایران زمین است، بلکه میوه درخت پرثمری است که صدها نفر برای آن از جسم و جان خود مایه گذاشته و در هر نقش و نگار آن، موسیقی دلنشینی جاری است که از سرانگشتان طراح تا بافنده، به سیم تار و پود فرش، زخمه ای زده اند و داستان و حکایت های پرمغزی در آن نهفته است. تغییر اوضاع اقتصادی و نوسان های بازار داخلی و خارجی از یک سو و تنوع نیاز مصرف کنندگان و تفاوت سلیقه ایشان در نقاط مختلف بویژه در خارج از کشور، شرایطی را ایجاد نموده است که به روز بودن و تحقیقات بازار و سلیقه یابی از مشتریان و رعایت نیاز و خواسته آنها، در عین حفظ اصالت و جایگاه هنری فرش ایران، از جمله شرایط لازم و کافی برای بقا و رشد در بازار فرش دستباف بوده است.

علی میرجمالی / مدیر مرکز آموزش بازرگانی استان اصفهان

هرچند فعالان بخش فرش دستباف بر این مهم واقف و بر اوضاع جاری آگاهند؛ اما حلقه مفقوده در این زنجیره به هم تنیده، از تولید تا فروش فرش دستباف، آموزش اثربخش به تک تک اعضای این ساختار منسجم است که جای خالی آن به شدت نمایان است. در حقیقت آموزش می تواند نقش پل ارتباطی بین نیاز و خواسته های مصرف کننده و جامعه فرش باشد.

هرچند با همت مرکز ملی فرش ایران هر ساله برای بخش های مختلف این خانواده بزرگ، رویدادهای آموزشی برگزار می شود و از سوی دیگر با انعقاد تفاهم نامه همکاری آموزشی با مرکز آموزش بازرگانی کشور و عضویت نمایندگی های این مرکز در استان ها در کمیته فرش دستباف مراکز استان ها، گام های خوبی در این مسیر مهم برداشته شده است، اما همچنان ضعف آموزشی در لایه های متفاوت جامعه فرش دستباف دیده می شود که از آن جمله می توان به موضوع های زیر اشاره نمود:

عدم بازاریابی صحیح و شناخت سلیقه و نیازهای مصرف کننده ها - ضعف در حضور اثربخش در نمایشگاه های داخلی و بویژه خارجی

ضعف در استفاده از فضای مجازی، بازاریابی و تبلیغات دیجیتال و شیوه های نوین بازاریابی

ضعف در راهکارهای مشتری مداری و جذب و حفظ مشتریان

پافشاری بر شیوه های فروش به سبک مرسوم در بازارهای فرش قدیمی و اصفهان، را در دستور کار خود قرار داده، و

فاصله گرفتن از شیوه های نوین فروش حرفه ای که برای خریدار مطلوبیت بیشتری دارد

ضعف در برندسازی و هویت بخشیدن به کسب و کار مرتبط با فرش دستباف آنچه بیان شد بخشی از مواردی است که می توان از طریق آموزش های تخصصی و با استفاده از فعالان و متخصصان این حوزه، برگزار و کمک فراوانی به رشد و توسعه جایگاه فرش دستباف نمود.

هرچند فرش دستباف به دلیل شرایط ویژه خود، بخصوص بهای بالای آن، برای صادرات مطلوبیت بیشتری دارد؛ اما شاید بتوان با ایجاد طرح های حمایتی و تشویقی، این محصول ارزشمند را همچون گذشته وارد خانه های ایرانی کرد و شعار زیبای هر خانه ایرانی با فرش دستباف ایرانی، را می شود دوباره احیا کرد.

نقش حیاتی آموزش

اگر صادرات فرش دستباف را مدنظر قرار دهیم، شاهد آن خواهیم بود که حتی برای توسعه کمی و کیفی صادرات فرش دستباف نیز، آموزش های تخصصی در حوزه بازرگانی بین الملل نقش حیاتی داشته و می تواند بازرگانان و تجار فرش ایرانی را در رقابت با تجار سایر کشورها ممتاز سازد.

مرکز آموزش بازرگانی استان اصفهان نیز با عنایت به لزوم این مهم، از سال ۱۳۹۴ عضویت در کمیته فرش دستباف اصفهان، را در دستور کار خود قرار داده، و

زهرا زارعی / سرگروه آموزشی فرش

انتظار متقابل جامعه و هنرجویان فرش چیست؟

تلفیق فرش با علم روز

نام ایران از کهن ایام تا کنون با فرش عجین بوده است و این هنر از نسلی به نسل دیگر انتقال یافته است. اکنون این امانت گرانبه در دستان ما است و پسندیده است که آن را به درستی به آیندگان بسپاریم و در بالندگی آن کوشا باشیم.

نخستین دغدغه هر هنر آموز فرش، افزودن علاقه و اشتیاق دانش آموزان به آموختن این هنر است، زیرا اگر در کاری علاقه و عشق به میان آید برطرف کردن مشکلات و موانع تسهیل خواهد شد. چگونگی برقراری رابطه میان «فرش» به عنوان هنری سنتی و تاریخی از سویی و دانش آموزان به عنوان نسل جوان و پرشور از سوی دیگر از چالشهای بزرگ آموزش فرش است.

به عبارتی دیگر چگونه می توان به نوجوانانی که در محاصر انواع پدیده ها و جذابیه های جدید و زودگذر هستند هنری که نیاز به صبر و بردباری و تخصیص وقت است را آموخت؟

در این راه، مطلوب این است که با تلفیق فرش با علم روز، ضمن حفظ اصالت آن، آموختن این هنر را جذاب تر کرد و نگرش نامطلوب به فراگیری فرش را زدود. مانند فراگیری طراحی و نقاشی فرش با استفاده از نرم افزارهای رایانه ای و استفاده از جدیدترین فن آوری روز برای رنگرزی، استفاده از تجهیزات استاندارد در بافت فرش و امثال آن. از سوی دیگر برگزاری همایش های متنوع و مفرح با محوریت فرش از سوی نهادهای مختلفی مانند شهرداری ها و مراکز فرهنگی بسیار موثر است. مطلب مهم دیگر فراهم آوردن کتاب های مرجع و همچنین امکانات و تجهیزات است که در حال حاضر فقدان آنها موجب کندی پیشرفت و تکامل فرش می شود.

سوال مهمی که اینجا جای طرح دارد این است که پس از این همه برنامه ریزی و صرف هزینه و زمان در آموزش فرش، انتظار جامعه و هنرجویان فرش از یکدیگر چیست؟ جامعه انتظار دارد هنرجو بتواند با بکارگیری تخصص و خلاقیت و نوآوری صنعت فرش را حفظ کند و پویاتر نمایند و هنرجویان هم انتظار شغلی مناسب با درآمد کافی و حمایت های مادی و معنوی بیشتر را می کنند. پاسخ به این انتظارات مستلزم برنامه ریزی در سطح کلان و حمایت دولت و صنعت کشور است. ثمره کار و تلاش گروهی از هنرآموزان و هنرجویان فرش در این دوره نمایشگاه فرش در معرض دید عموم و مردم قرار گرفته است و امیدواریم عموم مراجعان بویژه خانواده های محترم هنرجویان نیز فرزندان خود را به آموختن و دنبال کردن این رشته تشویق کنند.

برای توسعه کمی و کیفی صادرات فرش دستباف، آموزش های تخصصی در حوزه بازرگانی بین الملل نقش حیاتی دارد

عضو هیات علمی رشته فرش دانشگاه کاشان:

رقبا محدودیتی ندارند

فرش دستباف ایران، در دهه های اخیر چنان مظلوم واقع شده که امروز از آن بازارهای پررونق داخلی و خارجی چند دهه سال قبل، خبری نیست و فرصت ها برای احیای این سرمایه ناتمام، یکی پس از دیگری از کف می روند. غالب کارشناسان مشکلات اخیر اقتصاد کشور را تنها بخشی از عوامل موثر بر رکود بازار فرش می دانند و معتقدند، سوءمدیریت ها و عدم برنامه ریزی صحیح، عامل اصلی افول بازار فرش دستباف ایران است. آنچه در ادامه می خوانید گفت و گوی «نوسان» با «فتحعلی قشقای فر»، عضو هیات علمی رشته فرش دانشگاه کاشان است.

نوسان: وضعیت امروز بازار فرش در بخش داخلی و خارجی را چطور می بینید؟
بازار داخلی فرش دستباف اینروزها کمتر متاثر از نوسانات ارز، اعمال تحریم ها و مشکلاتی از این دست بوده و بیشتر تابع تورم داخلی است. ولی بازار خارجی تابع سیاست گذاری دولت و روابط آن با کشورهای دیگر است.

نوسان: به نظر شما اعمال تحریم ها چه مشکلاتی را در حوزه صادرات فرش ایران ایجاد کرده است؟
در حالت عادی قیمت بالای ارز برای صادرات فرش یک مزیت محسوب می شود، ولی چون امکان و شرایط صادرات فرش به خارج از ایران محدود شده، کانال های صادراتی و انتقال پول با مشکلاتی مواجه شده است. این مسائل بازار رقابتی بسیار دشواری را در مصاف رقبا سرسخت خارجی برای ایران ایجاد کرده است، چراکه رقبای ما در بازارهای خارجی هیچ محدودیتی در صادرات ندارند. هرچند خود بازار آمریکا نیز یکی از بازارهای مهم و تعیین کننده برای همه فرش های دنیا از جمله فرش ایران است.

نوسان: به جز تحریم و افزایش نرخ ارز، چه عوامل دیگری را در رکود بازار فرش موثر می دانید؟

در حوزه تولید، همچنان همسو با نیاز و سلیقه بازار عمل نمی کنیم. از سویی دیگر، بالا رفتن قیمت مواد اولیه و دستمزد بافنده ها که بخش های تاثیرگذاری در کیفیت بازار است، باعث شده تا امکان رقابت پذیری با فرش دستباف جهانی را تا حدی از دست بدهیم و تجار از خرید و فروش فرش ایران استقبال کمتری داشته باشند.

نوسان: به نظر شما برگزاری نمایشگاه چه نقشی در بهبود این وضعیت دارد؟
هرگز نمایشگاهی نداشتیم که به سلیقه یابی مشتری، ارزیابی بازار و محک زدن نیازهای آن بپردازد و نمایشگاه هایمان بیشتر شبیه یک فروشگاه بوده است تا اقدامی که با اهداف کلان و حرفه ای برای فرش یا هر محصول دیگری انجام شود. با این وجود برگزاری نمایشگاه مزایای زیادی دارد که نباید از آن غافل شد. نمایشگاه فرصتی است تا از سوی فروشنده و خریدار یک ارزیابی جدی صورت گیرد که بتوانند قیمت را متعادل کرده تا در نهایت مشتری امکان خرید بیشتری داشته باشد.

ویژه نامه بیست و یکمین نمایشگاه فرش دستباف اصفهان

ایران هشتمین تولیدکننده ابریشم در جهان

رئیس مرکز توسعه نوغانداری کشور، گفت: ایران با تولید ۱۲۰ تن ابریشم رتبه هشتم در جهان را به خود اختصاص داده است. عدیل سروی، اضافه کرد: توسعه توتستان ها در اراضی شیبدار و مناطق مستعد و بهسازی و نوسازی توتستان ها، تامین منابع مالی و تسهیلات برای احداث این باغات را در حمایت از نوغانداری کشور پیگیری می کنیم.

خبرکوتاه

خبر اول

مدیر گروه فرش دانشگاه هنر اصفهان:

بازار فرش احیا خواهد شد

فرش دستباف ایران از قرن ها پیش تاکنون طلایه دار هنرورزی هنرمندانی است که با پیچ و تاب سحرانگیز سرپنجه هایشان بر دار قالی، آثاری شگفت انگیز و بی بدیل می آفرینند و چشم هنرشناسان جهان را به سوی خود می کشانند. این هنر صنعت، که صدها سال به عنوان یکی از درآمذاترین صنایع در ایران زمین شناخته شده، امروز به نفس نفس افتاده و از وضعیت خوبی در بازارهای داخلی و خارجی برخوردار نیست. شاید در نخستین نگاه بتوان این وضعیت را بر گردن عواملی همچون افزایش نرخ ارز و اعمال تحریم ها انداخت، اما به عقیده برخی از کارشناسان این حوزه همچون «فرهاد باباجمالی»، مدیر گروه فرش دانشگاه هنر اصفهان، بحران های موجود در بازار فرش نتیجه سوءمدیریت های بسیاری است که در دهه های اخیر در حق فرش انجام شده و نمی توان انتظار داشت که این مشکلات یک شبه برطرف گردد. اینک در آستانه برگزاری بیست و یکمین نمایشگاه تخصصی صادراتی فرش دستباف اصفهان، تحلیل وضعیت این صنعت را از زبان این فعال حوزه فرش می خوانیم.

نوسان: تحلیل شما از مشکلات فعلی حوزه فرش به عنوان یکی از فعالان با سابقه این حوزه چیست؟
وضعیت بازار فرش مسبق به سابقه است و عواملی مانند گرانی ارز و تحریم تنها آن را تشدید کرده است. مسأله ای که بر اقتصاد ایران حاکم است هم تاثیر زیادی بر این مسئله دارد اما باید توجه داشت که تحریم مسئله جدیدی نیست و ما چهار دهه با آن درگیر بوده ایم. آنچه اهمیت دارد این است که نوع دیدگاه کلان دولتمردان به فرش، عدم برنامه ریزی صحیح و آینده نگری همواره مشکل آفرین بوده و این صنعت را از چندین سال قبل با مشکلات بزرگی روبرو کرده است. مثلا ایران به دلیل آینده نگری در حوزه نظامی امروز به وضعیت خوبی رسیده است و اگر این مدیریت و یا همان اقتصاد مقاومتی که رهبر معظم انقلاب به آن تاکید دارند در همه زمینه ها وجود داشت، امروز کشور وضعیت بهتری داشت. در چنین شرایطی ورود هر نوع شوک به اقتصاد، فرش را به عنوان یکی از آسیب پذیرترین صنایع دستخوش رکود قرار می دهد.

نوسان: این درحالیست که طبق آمار در صورت رونق بازار فرش، ۷ میلیون نفر به صورت مستقیم و غیرمستقیم دارای شغل خواهند بود. بله حرفه قالی بافی چنین قابلیتی دارد و جزو رده های نخست تولیدات غیرنفتی محسوب می شود، پس چرا باید اینگونه مغفول بماند؟ اگر اهرمی ایجاد می شد و بازار فرش به عنوان یک کالای ارزشمند در دست برنامه های پیشگیرانه قرار می گرفت امروز به چنین نقطه ای نمی رسیدیم.

نوسان: با اینحال چه راهکارهایی برای خروج از این بحران یا حداقل کاستن از شدت آن وجود دارد؟

هرچند معتقدم امروز دیگر نمی توان کار خاصی برای بازار را کرد و از دست رفته فرش انجام داد، چراکه

سوءمدیریت ها کار خودش را طی سالها کرده و برای نجات فرش دیگر دیر شده است. اما هنوز

هم اگر دولت بتواند در عرصه صادرات بازارهای سنتی را به بازارهای جدید تبدیل کرده و برای مشتریان خود نیازهای جدیدی تعریف کند، بازار فرش تا حدی احیا خواهد شد.

نوسان: منظور از این نیازهای جدید چیست؟

متأسفانه ما عادت کرده ایم، فرش را در بازارهای سنتی بفروشیم، درحالیکه بقیه متقاضیان داخلی و به ویژه خارجی فرش نیازمند بازارهای جدید هستند. مثلا ژاپن در دهه ۴۰ برنامه های اقتصادی اش را شروع و در طی آن برای مشتریان خود نیازهای تازه ای ایجاد می کند و در نهایت به ساکنان مناطق استوایی بخاری می فروشد و به اسکیموها یخچال! بنابراین باید بازارهای سنتی را رها و بازارهای جدید ایجاد کرد.

نوسان: این کار باید توسط بخش خصوصی فعال در حوزه فرش انجام شود یا دولت؟

بخش خصوصی تنها قادر است در زمینه تولید فعالیت کند، اما قادر نیست در حوزه ارتباط با کشورهای دیگر سرمایه گذاری کند. دولت می تواند است و هنوز هم می تواند با تعیین کمترین هزینه

تشکلی در کنار خود ایجاد کند تا به بازاریابی فرش بپردازد. مثلاً می شد در تمام

سفرات خانه های ایران که کارمندان مازاد هم دارند، فعالیت هایی در حوزه فرش انجام شود. آنچه مسلم است اگر تولید فرش در ایران رونق یابد، بازارهای داخلی گنجایش این میزان تولید را نخواهد داشت و عمده تمرکز ما بر صادرات خواهد بود. بنابراین باید در حوزه صادرات یک بازنگری جدی در بدنه دولت ایجاد شود. آنها شعارهای زیادی می دهند، ولی

در عمل هیچ خبری نیست. برای بررسی این مسئله می توانید آمارهایی را که مرکز ملی فرش در خصوص هزینه برگزاری نمایشگاه ها، تبلیغات و بازاریابی می پردازد، رصد کنید. متوجه خواهید شد که رقم بودجه تعیین شده برای مرکز ملی فرش با میزانی که از سوی این مرکز هزینه شده چقدر متفاوت است و حتی در حوزه پژوهش هم هزینه ها پرداخت نمی شود. مسلماً با کمبود بودجه و مدیریت نمی شود کاری برای نجات فرش انجام داد.

نوسان: نظارت وزارت صنعت، معدن و تجارت بر فرش مسئله دیگری است که شما به آن معترضید.

بله. یکی دیگر از اشتباهاتی که دولت در حوزه فرش انجام داده و من بارها در جلسات مختلف به آن اشاره کرده ام این است که فرش را تحت نظارت وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار داده و این خطایی فاحش است. اصلاً جای صنعت فرش اینجا نیست و باید شاکله دیگری برای آن ایجاد

شود.

گزارش

تولیدکننده فرش دستباف اصفهان مطرح کرد:

نمایشگاهی در شان فرش

نوسان: آنچه در بدو ورود به سالن یک نمایشگاه، آن هم نمایشگاهی در حد و قامت فرش دستباف که برند جهانی کشورمان محسوب می شود به چشم می خورد، تاثیر بسیاری در معرفی اهداف، نگرش و نحوه ارائه آثار در ذهن و نگاه مخاطب عام و خاص دارد.

«علیرضا فروزان»: از تولید کنندگان فرش دستباف اصفهان می گوید: برگزاری نمایشگاه فرش دستباف به خودی خود اقدامی قابل توجه و مثبت است، به شرط آنکه در فضایی مناسب با شان فرش دستباف و شان شهری همچون اصفهان باشد و به صورت و از حیث هدفمندی در مسیر درستی حرکت کند. او تاکید می کند: ظرفیت های توریستی اصفهان، نمایش پتانسیل های مختلف فعالان حوزه فرش و تبدیل نمایشگاه به یک جشنواره بزرگ، عواملی است که استفاده از آنها تاثیر مهمی در پربارتر کردن نمایشگاه دارد.

وی، تصریح می کند: باید در کنار آن حرکت های جنبی، اعمال سلیقه و دقت در چیدمان غرفه ها و فیلترینگ قوی تری برای حاضران در نمایشگاه اعمال شود تا در زمینه برخورد با مشتری اتفاقات بهتری رخ دهد و به پویایی نمایشگاه کمک بیشتری کند. فروزان افزود: بازار فرش در حال حاضر شرایط خوبی ندارد. هرچند ایران هنوز با وجود تفاوت قیمت ارز قادر به رقابت با کشورهای مثل هند، پاکستان، نپال و افغانستان است، ولی از سوی دیگر مشکلات بزرگی مانند گران شدن چند برابری مواد اولیه همچون ابریشم، پشم و کرک در دسترها و گرفتاری هایی را در حوزه تولید و صادرات ایجاد کرده است.

پیکر توسعه بازارهای صنعت فرش هستیم

مدیرکل دفتر صنایع نساجی و پوشاک وزارت صنعت، معدن و تجارت، گفت: آنچه از صادرات انتظار داریم؛ حصول درآمد ارزی بوده که با این هدف قانون گذار و نیز دولت، معافیت‌های مربوطه را برای صادرکنندگان پیش‌بینی کرده اند. افسانه محرابی، ادامه داد: تا زمانی که موضوع پیمان سپاری مطرح بوده، صادرکنندگان باید در چارچوب ضوابط ابلاغی عمل کرده و همراهی نمایند.

رئیس اتحادیه شرکت های تعاونی فرش های دستباف روستایی اصفهان:

فقدان جایگاه در باور دولتمردان

تصمیماتی را اتخاذ کند. متأسفانه چنانچه مشاهده شد دولت نرخ تعرفه ابریشم را که یکی از مواد اولیه اصلی تولید فرش محسوب می شود از ۱۳ به ۲۶ درصد رساند. باید از دولتمردان پرسیم برای اعمال این قانون با چه کسانی مشورت کردند؟ این کار تاثیر بسیار بدی بر بازار داشت و باعث شد قیمت ابریشم به ۵ برابر قیمت قبلی خود برسد. مسئله دیگر این است که از طرفی می گویند وجهه فرش فروخته شده به خریدار خارجی باید با دلار ۸ هزار تومان به کشور بازگردد و از طرف دیگر هزینه تولید فرش برای تولیدکننده به دلار ۱۵ هزار تومان محاسبه می شود! این تصمیمات کارشناسی شده نیست.

اوضاع بسیار نامتعادل است و برای بیان راهکار رفع مشکلات، باید از صفر تا صد روند تولید فرش را مورد بررسی و تحلیل قرار داد. فرش دستباف تنها بخش صنعتی کشور است که از صفر تا صد آن توسط بخش دولتی انجام می شود، اما همه تصمیم گیری های آن را دولت انجام می دهد! آن هم بدون بهره گیری از نظرات مشاوران بخش خصوصی.

نوسان: نظر تان درباره تاثیر برگزاری نمایشگاه در عرصه های فروش و تعامل با مشتریان چیست؟

متقدم نمایشگاه یک رخداد است و نگاه ما به آن، نگاه عرضه تولیدات یک ساله برای معرفی به خریداران و اعلام موجودیت است. بنابراین میزان تاثیرگذاری نمایشگاه به نحوه مدیریت آن از سوی دولتمردان بستگی دارد که چقدر بتوانند از طریق تبلیغات، مقدمات حضور مهمان های خارجی را در نمایشگاه فراهم کرده و بستر ساز و تعامل و ارتباط تولیدکنندگان داخلی با آنها باشند، وگرنه فعالان داخلی این حوزه مدام با همدیگر در ارتباط هستند و نمایشگاه تاثیر مفیدی در این زمینه ندارد.

هرچند به برگزاری نمایشگاه در ایجاد این تعاملان سودمند بسیار خوش بین هستیم، اما مسئولان باید به یاد داشته باشند که ۸۰ درصد از میزان تولید فرش ما صادراتی و حاصل هنر هنرمندان است که در قبال آن ارز وارد کشور می شود. متأسفانه هیچ کدام از دولت ها فرش را به عنوان یک سرمایه ملی باور ندارند و نگاه آنها به فرش ملی نیست.

گزارش

باید به دنبال روش های جدید تجارت باشیم

رنج فرش

نوسان: مهدی ابراهیمی علویجه، معتقد است، بازار فرش دستباف، علیرغم تمام عوامل سیاسی و اقتصادی؛ هنوز رونق خود را از دست نداده است. مدیر بازرگانی شرکت صنعت آفرینان امداد مجتمع اقتصادی کمیته امداد امام خمینی (ره) در عین حال تصریح می کند، اگر روند قیمت گذاری این کالا تغییری نکند، بازاری را رکود و بی رونق در انتظار فرش دامنه می دهد:

از سال های ۹۲ تا ۹۶ بازار فرش به علت افزایش بی حساب قیمت، عدم برخورداری از اهداف اقتصادی و تجاری و عدم در نظر گرفتن قدرت خرید مردم به نحوی قفل شد. هرچند وضعیت امروز این بازار هم نشان می دهد که رکود قابل توجهی در انتظارمان است؛ اما هنوز افزایش فاحشی در نرخ فرش دیده نشده و فقط به دلیل گرانی و کمبود مواد اولیه و هزینه های تولید، حدود ۶۰ درصد گران شده است. ضمن اینکه دستمزد کارگر و هزینه های جاری مثل آب و برق افزایشی نداشته و حتی هزینه حمل و نقل تنها حدود ۳۰ درصد گران شده است.

ابراهیمی ادامه می دهد: برای مقابله با رکودی که هنوز در بازار مشاهده نشده ولی طبعاً به وجود خواهد آمد باید روش های جدید تجارت را در پیش بگیریم. فعالیت در زمینه تجارت الکترونیکی مبحث مهمی است که البته هنوز موفقیت چندانی برای ما حاصل نکرده است، بنابراین ما راه های آسان تری را برای خرید مردم مشخص کردیم و عوامل مان را به سمت آن هدایت کردیم.

«فرش دستباف ایران تماماً صادراتی و قادر به وارد کردن میزان قابل توجهی ارز به داخل کشور است و به همین جهت هم به عنوان یکی از مهم ترین سرمایه های ملی محسوب می شود.» اینها سخنان رئیس اتحادیه شرکت های تعاونی فرش های دستباف روستایی اصفهان است که نشان دهنده تاکید او بر ضرورت توجه دولت به آسان سازی روند تولید فرش دستباف، صادرات و فروش آن به خریداران مشتاق خارجی است. مسئله ای که این روزها به دلیل افزایش نرخ ارز و اعمال تحریم ها چرخه اش کند شده و فعالان این حوزه را با مشکلاتی مواجه کرده است. آنچه در ادامه می آید حاصل گفتگوی ما با علی شهبازی، رئیس اتحادیه شرکت های تعاونی فرش های دستباف روستایی اصفهان است.

نوسان: افزایش نرخ ارز، کنده رونق صادرات، کاهش قدرت خرید خریداران داخلی در ماه های اخیر و عواملی از این دست بازار فرش دستباف را با چه وضعیتی روبرو کرده است؟ وضعیت بازار فرش دستباف در حال حاضر به دو روش قابل تحلیل است. نخست روش خبری که طبق آن باید گفت وضعیت بازار خوب است و مشکلی در آن وجود ندارد! اما روش دوم، روش تحلیلی است که طبق آن باید گفت متأسفانه نوسان قیمت ارز بازار فرش را دچار بحران کرده است. این بحران شامل بی رغبتی بافنده و تولیدکننده به تولید فرش به دلیل مقرون به صرفه نبودن آن است که گران شدن مواد اولیه به دلیل وارداتی بودن آن و بالا رفتن دستمزدها زمینه ساز ایجاد آن بوده است.

نوسان: این عوامل چه تاثیراتی بر رفتار خریدار داخلی و خارجی گذاشته است؟ وضعیت حاکم بر بازار در حال حاضر دو گروه را متضرر است. گروه نخست تولیدکنندگان و فروشندگان فرش هستند که هر چه می فروشند با ضرر همراه است و سودی را عاید آنها نمی کند. گروه دوم هم خریداران

داخلی هستند که قدرت خریدشان تا میزان قابل توجهی کاهش یافته و در برابر فرشی که اخیراً بین ۵۰،۴۰ و حتی ۱۰۰ درصد گران شده است، رغبتی به خرید نشان نمی دهند. بنابراین تنها گروهی که در این بازار ملتهب و آشفته سود زیادی می برد و از خرید خود راضی است، خریدار خارجی است. چون خریدار خارجی بر اساس نامتعادل بودن قیمت ارز، فرش را به قیمت سال قبل می خرد و بنابراین سود بسیاری را نصیب خود می کند. متأسفانه دولت نتوانسته است این وضعیت را متعادل کند و خریدار خارجی فرش را با یک سوم قیمت واقعی اش خریداری می کند.

نوسان: برخی از همکاران شما کاهش تعرفه مواد اولیه تولید فرش را راهکاری برای حل این معضلات می دانند. نظر شما در اینباره چیست؟

برای بیان راهکار حل این معضلات باید مباحث مفصلی را مطرح کرد، اما عمده ترین مسئله این است که دولت باید برای تصمیم گیری های خود در زمینه فرش دستباف با فعالان این حوزه مشورت کند، نه اینکه بدون مشورت با کسانی که نظر کارشناسی در این زمینه دارند

گفت و گو

دبیر اتحادیه صادرکنندگان فرش دستباف اصفهان:

فرصتی برای نمایش؛ نه فروش

دبیر اتحادیه صادرکنندگان فرش دستباف استان اصفهان، معتقد است، بازار فرش در حال حاضر به دلیل افزایش زیاد قیمت مواد اولیه با رکود مواجه شده است. گفت و گوی ما با «منوچهر طلائی» به تحلیل وضعیت بازار فرش دستباف و چالش های پیش روی آن اختصاص دارد:

نوسان: حال و هوای این روزهای بازار فرش چگونه است؟

متأسفانه بازار فرش در حال حاضر به دلیل افزایش زیاد قیمت مواد اولیه با رکود مواجه شده است. ابریشمی که در سال گذشته ۲۵۰ هزار تومان خریداری می شد، در حال حاضر به قیمت یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومان رسیده است. این گرانی برای تولیدکننده اصفهانی که باید فرش اصفهان را با چله ابریشم، گل ابریشم و کفه ابریشمی ببافد و مواد اولیه فرشش تا حدود ۷۰ درصد از ابریشم تشکیل شده است، اصلاً مقرون به صرفه نیست.

نوسان: صادرات فرش دستباف در چه وضعیتی به سر می برد؟

وقتی فرش با مواد اولیه گران تولید شود، مسلماً قیمتش افزایش می یابد و فروش داخلی اش به دلیل فرش های متنوع ماشینی موجود در بازار بسیار کم می شود. ضمن اینکه ۲۷ تا ۳۰ درصد صادرات فرش دستباف ایران به امریکا صورت می گیرد که متأسفانه با اعمال تحریم ها دیگر صادر نمی شود.

نوسان: در این میان دولت تا چه اندازه به وظایف خود عمل کرده است؟

امروز بسیاری از کشورها از تولید فرش در کشور خود حمایت می کنند و مواد اولیه مرغوب با نرخ مناسب در اختیار تولیدکننده قرار می دهند و در نتیجه کیفیت کار بالا می رود. در ایران متأسفانه وقتی چیزی گران شود، تقاب در آن زیاد می شود. وقتی ابریشم گران شد به آن پلاستیک اضافه می شود و کیفیت آن پایین می آید حتی بافنده تلاش می کند برای اینکه فرش زودتر تمام شود، مثلاً جفتی بافی کند که خود نوعی ویژگی منفی برای فرش محسوب می شود. اگر از افرادی که در این کار متخصص هستند استفاده شود، مسلماً ۶۰ درصد این معضلات حل خواهد شد.

نوسان: به عنوان دبیر اتحادیه صادرکنندگان فرش دستباف چه جایگاهی برای برپایی نمایشگاه های داخلی و یا خارجی قائل هستید؟

برگزاری نمایشگاه فرش به خودی خود جایگاه مهمی در معرفی آثار تازه و برقراری ارتباط میان تولیدکنندگان و خریداران فرش دارد، اما به شرط آنکه این فرصت تنها در اختیار تولدکنندگان واقعی قرار گیرد و عرصه ای برای حضور کسانی که از این فرصت برای فروش فرش نامرغوب استفاده می کنند، نباشد. نمایشگاه به طور کلی به معنای برپایی فضایی است که امکانی را برای بازدیدکنندگان فراهم می کند تا از تازه ترین رویدادها و آثار فرش دستباف آگاه شوند و در صورت تمایل برای خرید از طریق مراجعه به فروشگاه اقدام کنند.

ویژه نامه بیست و یکمین نمایشگاه فرش دستباف اصفهان

متأسفانه هیچ کدام از دولت ها فرش را به عنوان یک سرمایه ملی باور ندارند و نگاه آنها به فرش ملی نیست

ویژه نامه بیست و یکمین نمایشگاه
فرش دستباف اصفهان

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: مجید محققیان

صفحه آرایی: نوسان

آدرس: اصفهان، خیابان میر ابتدای خیابان مصلی پلاک ۴۳

صندوق پستی: ۸۱۵۸۹۸۱۸۶۵

تلفن: ۰۳۱-۳۳۶۱۷۸۵۹

چاپ: خورشید

سال چهارم / شماره ۶۱
۲۱ آذر ۱۳۹۷

نوسان

۸

21th Exhibition of Persian Handmade Carpet

Shahrestan Bridge, Isfahan, Iran

11 - 16 Dec. 2018

3 - 10 PM

بیست و یکمین نمایشگاه

فرش دستباف اصفهان

www.isfahancarpex.ir

۲۰ تا ۲۵ آذر ۱۳۹۷

ساعات بازدید: ۱۵ تا ۲۲

جمعه ۲۳ آذر، ساعت ۱۰ تا ۲۲

اصفهان، پل تاریخی شهرستان

تلفن: ۰۳۱-۳۳۶۱۷۸۵۹ ۰۹۱۳ ۴۶۳ ۲۳۱۱

